

усі матеріали справи. Порядок складання списків присяжних тут також є набагато складнішим, ніж у вищеописаній моделі. Спочатку створюються попередні списки кандидатур, згодом шляхом жеребкування на відкритому засіданні обираються 27 присяжних.

На жаль, не всі фахівці схиляються до думки про ефективність інституту суду присяжних. Поки виникають питання щодо його роботи, які повинні бути вирішені на практиці. Цікавим є той факт, що 30 квітня 2013 р. розпочалося перше слухання за участі суду присяжних у Львові.

Важко не погодитися з думкою, що суд присяжних – це суд емоцій. Звісно, ніхто не може сказати, як група людей, які ніколи не вчилися в юридичному навчальному закладі, можуть прийняти рішення про те, винна людина чи ні і чи буде це рішення безпомилковим. Можна зазначити, що суд присяжних є необхідним інститутом, оскільки він гарантує доступ українського народу до здійснення судочинства, адже держава взяла на себе обов'язок забезпечити кожному громадянину право на справедливий судовий розгляд.

Отже, для вітчизняного правосуддя найбільш прийнятною є модель інституту присяжних, згідно якої головне завдання представників народу – надати оцінку у нарадчій кімнаті досліджуваним безпосередньо у судовому засіданні доказам без участі представника держави – професійного судді й винести вердикт щодо винності обвинуваченого в кримінальному провадженні.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>.

Філіпенко Тетяна В'ячеславівна,

*професор кафедри права та публічного адміністрування
Маріупольського державного університету,
доктор наук з державного управління, професор*

ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Запроваджені реформи державного управління в Україні передбачають перерозподіл повноважень та фінансових ресурсів між центральними і регіональними рівнями управління, у наслідок чого територіальні громади

здобувають значний інструментарій і можливості для забезпечення повноцінного місцевого розвитку. Фінансова децентралізація надає можливість для підвищення фінансової спроможності територіальних громад, забезпечення автономності органам місцевого самоврядування у прийнятті управлінських рішень, формуванні бюджетів, своєчасному визначенні та задоволенні потреб місцевих жителів. У той же час, прогалини організаційно-правового характеру у проведенні фінансової децентралізації, відмінності у розвитку територій, слабка адміністративна спроможність місцевої влади може мати наслідком дисбаланс у соціально-економічному розвитку територій, неефективність управлінської діяльності.

Об'єднання територіальних громад в Україні було розпочато 5 березня 2015 року, коли набрав чинності Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [1]. Однак Конституція України не містить положень про об'єднані територіальні громади, лише у ст. 140 передбачено можливість «об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр», а не територіальних громад [2]. У проекті Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) від 13 грудня 2019 р. № 2598 [3] містяться пропозиції щодо зміни визначення «територіальної громади», але не унормовуються процеси створення чи розформування об'єднаних територіальних громад.

Метою об'єднання є утворення спроможних територіальних громад, які будуть здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг своїм жителям, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства та в інших сферах, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Кожна об'єднана територіальна громада повинна мати паспорт спроможної територіальної громади [4].

Українське законодавство визначає спроможність громади як «здатність самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці» [4].

Оцінка рівня спроможності територіальних громад здійснюється на основі критеріїв визначених у Методиці формування спроможних територіальних громад, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. У той же час зазначена методика має ряд суттєвих недоліків. Серед економічних факторів, які покладені в основу критеріїв – індекс податко-спроможності та частка місцевих податків та зборів у доходах бюджету громади, на зростання яких громада може впливати лише частково. Критерії

оцінки рівня спроможності громад більше залежать від географічних та інфраструктурних особливостей яких повинна дотримуватись громада [5].

При визначенні спроможності громади наразі застосовується фактор доступності її потенційного адміністративного центру. Методика формування спроможних територіальних громад визначає, що відстань від потенційного центру до громади з населенням понад 10% від усього населення об'єднаної територіальної громади повинна складати не більше 20 км (або у разі невідкладних випадків час прибуття швидкої чи пожежної допомоги не повинен перевищувати 30 хвилин). Територія громади має бути нерозривною, створюватись в межах однієї області та одного району. Якщо створюється громада в рамках суміжних районів – зміщуються і межі районів на користь того району, де розташований центр об'єднаної територіальної громади.

За наведеними критеріями, умови формування спроможної громади часто порушуються на практиці, адже кількісні показники не пристосовані до реалій України. Громади в деяких західних областях не відповідають умовам лише через ускладнені гірськими масивами шляхи сполучення. Миколаївська, Дніпропетровська та інші області мають неякісні дороги, які унеможливають транспортні перевезення від центру громади до віддалених селищ швидше ніж за 30 хвилин. Населені пункти не розташовані щільно один до одного, отже, виникає потреба у формуванні спроможної громади на значних територіях, що ускладнює дотримання стандартів.

Тому вбачається, що головним питанням, яке повинно стояти перед громадою є можливість забезпечити себе на більш гідному рівні після об'єднання, ніж до нього. Якщо відстань між центром та великою громадою у складі об'єднаної територіальної громади перевищує 20 км, але ресурсів у неї достатньо аби відкрити ще декілька станцій швидкої допомоги та пожежної безпеки у найвіддаленіших куточках – то з нашої точки зору, таку громаду можна вважати спроможною. Отже, головним питанням процесу утворення спроможних об'єднаних територіальних громад є фінансове забезпечення їх діяльності, тобто отримання власних повноважень і фінансової бази на виконання цих повноважень.

В. Письменний зазначає що, поняття «фінансового забезпечення територіальних громад» необхідно розглядати як систему фінансування органами місцевого самоврядування завдань у процесі розподілу функцій і сфер відповідальності між центральними органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування [6, с. 22-23].

Головним фактором успіху у сфері місцевого розвитку є набуття навичок залучення фінансових ресурсів з усіх доступних джерел. На сьогодні об'єднані територіальні громади мають доступ до різних зовнішніх та внутрішніх фінансових ресурсів. Важливою ознакою як доступності певного фінансового ресурсу для місцевого соціально-економічного розвитку,

так і зацікавленості місцевих органів влади в його застосуванні, є його регулярність, постійність і сталість, а, отже, і можливість їх врахування при здійсненні довгострокового планування та використання в майбутньому [7]. Сьогодні фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад, головним чином, забезпечується за рахунок ресурсів, що мають внутрішнє походження. Бюджетними ресурсами внутрішнього походження є надходження від податків та зборів, продажу та оренди об'єктів комунальної власності. Найвагомішим зовнішнім джерелом бюджетних коштів є Державний бюджет. Джерелом фінансування видатків є як доходи, закріплені Бюджетним кодексом за бюджетами об'єднаних територіальних громад, так і міжбюджетні трансферти з державного бюджету (базова дотація, освітня та медична субвенції, інші дотації та субвенції). Додатковими джерелами залучення фінансових ресурсів є механізм інвестування, кредитування, а також альтернативні джерела у формі грантових коштів [8, с.89].

Таким чином, основою незалежності територіальних громад та місцевих бюджетів від центру є фінансова децентралізація, тобто децентралізація фінансових повноважень місцевих органів влади. Для забезпечення фінансової спроможності територіальних громад необхідно проводити роботу в таких напрямках:

- забезпечення фінансової незалежності територіальних громад та незалежності бюджетного процесу на місцевому рівні;
- стимулювання місцевих органів влади до ефективного використання власного фінансового та економічного потенціалу територіальних громад;
- ведення органами місцевого самоврядування політики залучення інвестицій та альтернативних джерел фінансування на відповідну територію;
- формування ефективної системи міжбюджетних відносин [9, с. 311].

Фінансова децентралізація сприяє якісному покращенню життєвого середовища для мешканців громад, створенню реальних умов для всебічного розвитку територій та людських ресурсів, формуванню засад дієвого місцевого самоврядування.

Успіху фінансової децентралізації буде сприяти конституційне закріплення поняття «територіальної громади», унормування процесів створення та розформування ОТГ, перегляд критеріїв оцінки їх спроможності. Для забезпечення спроможності територіальних громад треба розширювати джерела їх фінансування, за рахунок залучення не тільки бюджетних коштів, а й інвестиційних та кредитних ресурсів, розширювати можливості застосування альтернативних джерел фінансування у формі грантових коштів. Зазначені фінансові ресурси сприятимуть підвищенню фінансової спроможності територіальних громад.

Література:

1. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19> (Дата звернення 25.02.2021).
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (Дата звернення 25.02.2021).
3. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) 13.12.2019 № 2598. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/II00952A.html (Дата звернення 25.02.2021).
4. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF> (Дата звернення 25.02.2021).
5. Вплив законодавства на ОТГ: чи справді дотримання формальних норм створює спроможні громади? URL: <https://voxukraine.org/uk/> (Дата звернення 25.02.2021).
6. Письменний В. В. Місцеве оподаткування в умовах реформування податкової системи України : монографія. Тернопіль : Видавн.- поліграф. центр «Екон. думка», 2011. 196 с.
7. Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Дехтяренко Ю.Ф. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посібник. Київ : Рада Європи, 2017. 107 с.
8. Сембер С. В., Чубарь О. Г., Машіко К. С. Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової спроможності та фінансових ресурсів територіальної громади. *Регіональна економіка*. 2015. №3 (77). С. 81-90.
9. Філіпенко Т. В., Репін М. С. Вплив фінансової децентралізації на формування спроможних територіальних громад в Україні. *Право та державне управління*. 2020. № 4. С. 307-312.

Харитоненко Ігорь Олександрович,

аспірант Київського університету права НАН України

КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК НАЙВАЖЛИВІША СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Протягом останньої чверті століття у світі відбувся глобальний сплеск розвитку інформаційних мереж, який можна вважати унікальним поєднанням комп'ютерів і комунікацій соціуму. Цивілізація вступила в еру інформаційного суспільства, в якому інформація стає вирішальним чинником у багатьох

ЗМІСТ

Вітальне слово

Голови Конституційного Суду України ТУПИЦЬКОГО О. М. 3

Вітальне слово

першого проректора Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова ОМЕЛЬЧУКА О. М. 5

Аверочкина Т. В. Публічне адміністрування морської діяльності в Україні: оновлення правової концепції 6

Андрущенко С. В. Публічне адміністрування режиму морських портів України: до питання розширення суб'єктного складу 9

Анісімова Ю. В.,

Глущенко Н. В. Конституційно-правові засади організації та здійснення публічної влади: вітчизняний та зарубіжний досвід 14

Антонюк В. В. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності 17

Antsiferova E. Y. Legal basis for restrictions of the rights and freedoms of the person 20

Байк О. І. Про повноваження міжгалузевих органів управління земельними ресурсами України: правовий аналіз 24

Бальцій Ю. Ю. Становлення та розвиток безпосередньої місцевої (локальної) демократії в Україні 28

Батанов О. В. Бізнес-омбудсман у механізмі захисту економічних прав людини: деякі проблеми теорії та практики 32

Батанова Н. М. Деякі теоретичні та прикладні проблеми імпічменту Президента України 39

Баюк М. І. Актуальність впорядкування проблем проведення реформування місцевого самоврядування 46

Бедрій Р. Б. Правове забезпечення передачі об'єктів спільної власності територіальних громад району до комунальної власності територіальних громад 50

Берцюх М. З. Засоби правового захисту державних службовців 53

Біленчук П. Д.,

Малій М. І. Конституційно-правові засади здійснення публічної влади органами прокуратури по забезпеченню захисту прав і свобод людини в Україні 58

Томкіна О. О. Проблема правового забезпечення відновлення суспільної довіри до Конституційного Суду України.....	525
Топузов В. І. Публічне управління муніципальними фінансами: адміністративно-правовий аспект.....	529
Трень Т. О. Суд присяжних у системі судочинства України	532
Філіпенко Т. В. Фактори підвищення фінансової спроможності територіальних громад в Україні	533
Харитоненко І. О. Кібербезпека як найважливіша складова інформаційної безпеки України.....	537
Харченко Т. О., Григор'єва Т. О. Реалізація державної політики щодо забезпечення фінансової спроможності місцевих бюджетів.....	539
Цвілий С. М. Публічно-приватне партнерство в туристичній дестинації .	542
Чубань В. С., Кордон Ю. С., Кулик А. В. Нормативно-правові аспекти банківського регулювання	547
Chubina A. S. The impact of budget decentralization on the financial support of territorial communities	550
Шамрук Н. Б., Кравчук В. С. Сутність категорії «страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів»	553
Шатіло В. А. Проблеми конституційного закріплення права на охорону здоров'я в Україні.....	556
Шеломовська О. М., Кулешова В. О. Моделі публічного управління системою охорони здоров'я в європейських країнах: досвід для України	559
Юрченко О. Г., Рябовол Л. Т. Правові та інституційно-організаційні гарантії прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні	562
Ярошевська Т. В. Проблемні питання впровадження цифрових технологій у сферу публічного управління.....	566

Конституційний Суд України
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова
Навчально-наукова лабораторія дослідження проблем
публічного адміністрування та децентралізації влади
Науково-дослідного інституту державного будівництва та
місцевого самоврядування
Національної академії правових наук України
Євразійська асоціація правничих шкіл та правників

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

ЗБІРНИК ТЕЗ

*IV Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук,
професора, академіка-засновника НАПрНУ,
першого Голови Конституційного Суду України
Леоніда Петровича Юзькова*

2 – 6 березня 2021 року

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
2021

П 68 Правові засади організації та здійснення публічної влади: збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 2–6 березня 2021 року). – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. – 580 с.

ISBN 978-617-7572-44-1

У збірнику представлені доповіді, які були подані на IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Правові засади організації та здійснення публічної влади», присвячену світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова, що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова 2–6 березня 2021 року.

Розміщені у збірнику тези доповідей стосуються таких напрямів: «Конституційно-правові засади організації та здійснення публічної влади: вітчизняний та зарубіжний досвід», «Проблеми та перспективи реформування територіальної організації публічної влади в Україні», «Адміністративно-правові засади організації та здійснення публічної влади», «Фінансово-правові аспекти організації та здійснення публічної влади», «Місце і роль інформаційного права в діяльності органів публічної влади».

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів, практичних працівників і широкий читачський загал.

Організаційний комітет IV Міжнародної науково-практичної конференції «Правові засади організації та здійснення публічної влади», присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова, не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу, дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.